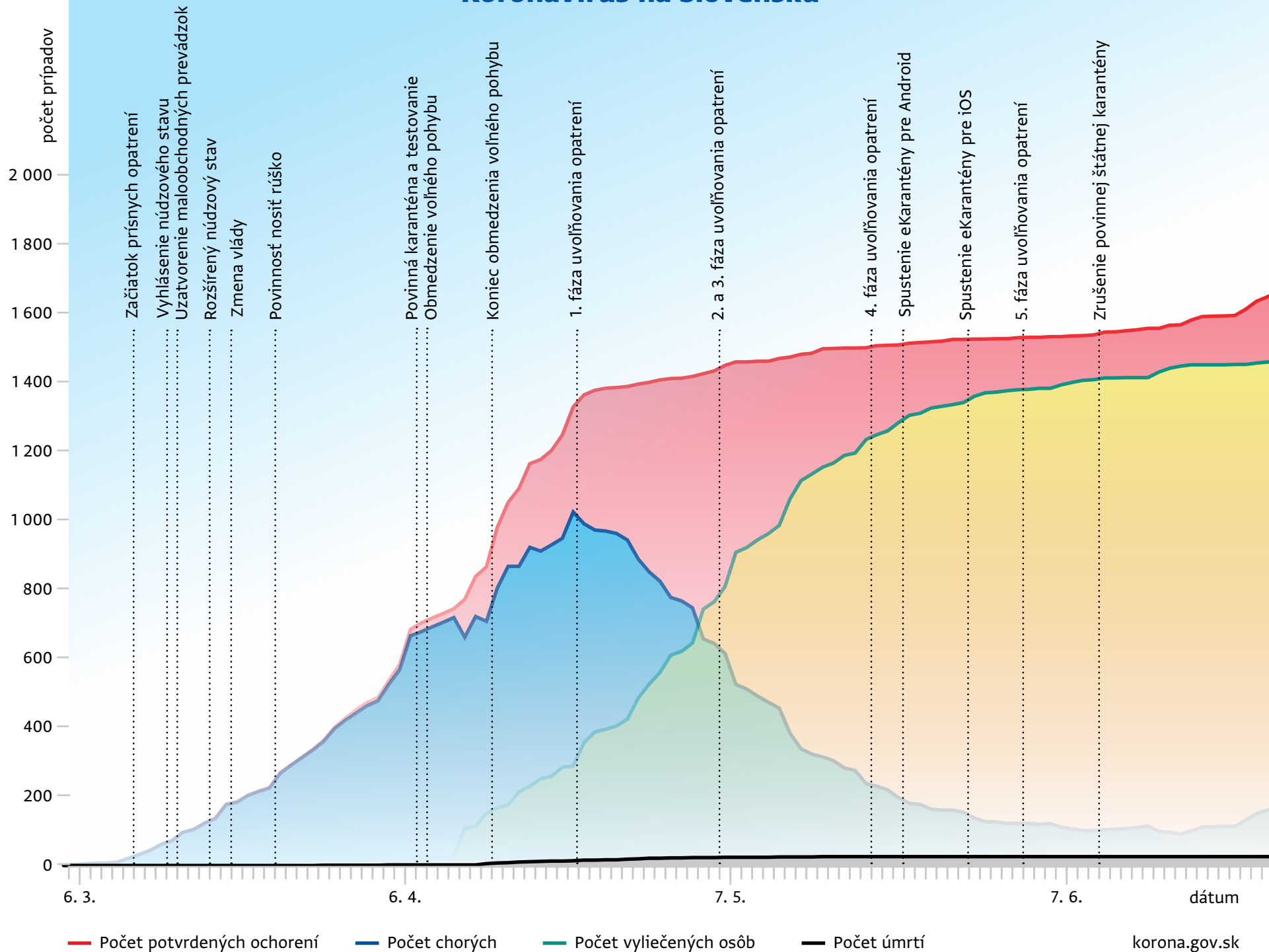

Slovenská diplomacia v čase korona krízy

Pavol Demeš a František Ružička

Koronavírus na Slovensku

Pandémia ochorenia COVID-19 predstavuje bezprecedentnú situáciu pre celé svetové spoločenstvo. Šírenie nového koronavírusu preto, prirodzene, od začiatku roku 2020 ovplyvnilo medzinárodné vzťahy a inštitúcie a neobišlo ani Slovenskú republiku. Pri úspešnom boji s infekciou významnú úlohu zohralo aj Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVEZ SR). Tento materiál prináša stručnú informáciu o jeho aktivitách v zápase s pandémiou v čase od prepuknutia infekcie v Číne cez drastické opatrenia po vypuknutí nákazy v SR v marci až po zrušenie výnimočného stavu a otváranie hraníc v polovici júna tohto roku. Opiera sa o údaje a fotografický materiál z dielne ministerstva a zastupiteľských úradov (ZÚ) SR vo svete.

Príznačný pre túto krízovú dobu bol výrazný útlm až prerušenie tradičnej diplomacie, ktorej esenciou sú priame kontakty, stretnutia, rokovania a zasadnutia. Do popredia sa dostala náročná konzulárna diplomacia a onlinová komunikácia. Pracovníci rezortu sa sústredili najmä na:

- postupnú adaptáciu fungovania MZVEZ SR v krízovom režime aj v zmysle pokynov Ústredného krízového štábu;
- monitorovanie pandemickej situácie v zahraničí a získavanie údajov o zápase s infekciou;
- informovanie našich občanov doma a vo svete o pandémii;
- pomoc pri repatriáciách našich občanov, ako aj zahraničných občanov z územia SR;
- pomoc pendlerom a komunikáciu s okolitými štátmi;
- pomoc pri zabezpečovaní zdravotníckeho materiálu zo zahraničia;
- pomoc pri postupnom otvorení hraníc a zabezpečení prvých zahraničných ciest ústavných predstaviteľov;
- onlinovú komunikáciu predstaviteľov SR v rámci Európskej únie, ktorá postupne rozvinula programy pomoci v čase korona krízy;
- udržanie ekonomických, politických a ďalších aktivít na najvyššej úrovni, ako umožňovala situácia.

Reakcia na korona krízu a fungovanie MZVEZ SR v krízovom režime

Prvá informácia o novom ochorení bola na stránke MZVEZ SR zverejnená 22. januára pod názvom „Výskyt vírusovej pneumónie v meste Wuhan“. Už 3. februára zasadol na ministerstve v súvislosti s infekciou krízový štáb pod vedením štátneho tajomníka Františka Ružičku (vo funkcii ho 21. marca vystriedal nový štátny

tajomník Martin Klus). 5. februára vydalo ministerstvo cestovné odporúčanie „zvážiť nevyhnutnosť cestovania“ do Čínskej ľudovej republiky. Odvtedy krízový štáb zasadal takmer permanentne, keďže bolo potrebné operatívne reagovať na nové, predtým nevídané situácie. Na zasadnutiach Ústredného krízového štábu

*Prezidentka Zuzana Čaputová
vymenovala Ivana Korčoka
do funkcie ministra,
Prezidentský palác, 8. apríl 2020.
Foto: Tomáš Bokor*

27. februára bol prijatý prvý balíček protipandemických opatrení

sa za rezort diplomacie zúčastňoval štátny tajomník a predseda Krízového štábu MZVEZ SR (do 14. marca František Ružička, od 21. marca Martin Klus). Prvý balíček protipandemických opatrení prijala vláda Petra Pellegriniho 27. februára 2020, len dva dni po rokovaní ministrov EÚ ku korona kríze v Bruseli za účasti Františka Ružičku.

Od 14. marca došlo k zastaveniu akejkoľvek stykovej činnosti a prijímania zahraničných návštev na MZVEZ SR, k prechodu na diplomaciu pomocou videokonferencií alebo elektronickej komunikácie, ako aj k zastaveniu všetkých zahraničných pracovných ciest. Odbory ministerstva prešli na režim „home office“, ktorý s postupným uvoľňovaním platil až do 1. júna 2020. Počas celého tohto obdobia si rezort diplomacie zachoval plnú funkčnosť.

V sledovanom období došlo k zmenám vo vedení štátu i rezortu diplomacie. Tri týždne po parlamentných voľbách, ktoré sa konali 29. februára 2020, vláda Petra Pellegriniho podala demisiu a 21. marca ju vystriedala vláda Igora Matoviča. Ministra zahraničia Miroslava Lajčáka nahradil podpredseda vlády a minister hospodárstva Richard Sulík, predseda strany Sloboda a solidarita (SaS), ktorý bol dočasne poverený vedením MZVEZ SR. Denný chod ministerstva zabezpečoval jeho štátny tajomník Martin Klus (SaS, bývalý podpredseda NR SR), ktorý bol vymenovaný 21. marca. O päť dní neskôr, 26. marca, sa vrátil z Washingtonu z postu veľvyslanca SR v USA designovaný minister zahraničia Ivan Korčok (nezávislý, nominant SaS) a nastúpil do povinnej karantény. Do funkcie ministra ho prezidentka Zuzana Čaputová vymenovala 8. apríla.

Rokovanie Krízového štábu MZVEZ SR pod vedením ministra Miroslava Lajčáka, 17. marec 2020. Foto: Tomáš Bokor

Minister Miroslav Lajčák (vpravo v strede) odovzdal štafetu zastupujúcemu ministrovi Richardovi Sulíkovi (vľavo v strede) a štátnemu tajomníkovi Martinovi Klusovi (vľavo vzadu), kancelária ministra, 21. marec. Foto: Tomáš Bokor

Odovzdávanie funkcie na MZVEZ SR - zľava: Richard Sulík, poverený vedením rezortu, odstupujúci minister Miroslav Lajčák a nastupujúci štátny tajomník Martin Klus, 21. marec. Foto: Tomáš Bokor

Kompletné vedenie MZVEZ SR prevzalo úrad 9. apríla 2020 - zľava: štátny tajomník Martin Klus, minister Ivan Korčok, štátna tajomníčka Ingrid Brocková. Foto: Tomáš Bokor

Štátny tajomník Martin Klus a veľvyslanec František Ružička po rokovaní Krízového štábu MZVEZ SR, máj 2020. Foto: Martin Klus

Počas rokovania Rady pre všeobecné záležitosti 25. februára 2020 sa po prvý raz hovorilo o pandémie COVID-19.

Na snímke podpredseda EK Maroš Šefčovič a štátny tajomník MZVEZ SR František Ružička.

Foto: EÚ

O deň neskôr 9. apríla 2020 bola do funkcie štátnej tajomníčky MZVEZ SR vymenovaná aj Ingrid Brocková (nezávislá), ktorá sa vrátila z Paríža, kde pôsobila ako veľvyslankyňa SR pri OECD.

ZÚ SR od začiatku marca postupne zaviedli osobitný režim, pričom do úvahy bolo potrebné brať miestne špecifiká, rešpektovanie opatrení daného štátu a neustály dynamický vývoj, zabezpečenie nevyhnutných konzulárnych úkonov pre našich občanov v núdzi a s tým súvisiace obmedzenie iných činností – dočasné pozastavenie vydávania víz. Samozrejme, dôležitá bola povinnosť dbať na bezpečnosť našich vyslaných pracovníkov pri zachovaní funkčnosti úradu.

Počas korona krízy sa na ministerstve posilnil odbor krízového riadenia (OKRM), ktorý sa zaoberá krízovými

situáciami vo svete od teroristických útokov po prírodné katastrofy, v ktorých sa ocitnú občania SR. Jeho riaditeľom bol Vladimír Fraňo. Od 16. marca začal popri tomto odbore fungovať repatriačný tím posilnený o šesť pracovníkov z iných odborov, ktorý mal na starosti organizáciu repatriácií a poskytovanie informácií slovenským občanom a ZÚ. Denne musel zvládať bezprecedentný nápor telefonátov a logisticky zabezpečovať repatriácie v súčinnosti s ministerstvami obrany a vnútra, so ZÚ SR, ako aj s veľvyslanectvami iných štátov akreditovanými pre Slovensko. Pracovníci rezortu MZVEZ SR sa taktiež zúčastňovali na frekventovaných videokonferenciách členských krajín (ČK) EÚ pod kuratelou Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (EEAS), kde sa ČK navzájom informovali o plánovaných repatriačných letoch z krajín mimo EÚ s cieľom efektívne využívať a zdieľať kapacity.

4 531
občanov Slovenska
repatriovaných
k 16. júlu 2020

Odbor krízového riadenia a repatriačný tím MZVEV SR – v dolnom rade zľava: Jana Sisáková, Vladimír Fraňo (riaditeľ), Martin Klus (štátny tajomník), Alexandra Janečková; v hornom rade zľava: Patrik Rexa, Juraj Privits, Martin Cimerman, Patrik Turošík, Roman Bogdan, Zuzana Košťáliková. Foto: archív MZVEZ SR

Diplomacia v online priestore

Zahraničné prijatia sa od marca až do ukončenia núdzového stavu 13. júna prerušili a komunikácia sa presunula takmer výlučne do online priestoru.

Posledné aktivity ministrov zahraničných vecí členských štátov EÚ (27), ktoré prebehli štandardným spôsobom a na ktorých sa zúčastnil minister Miroslav Lajčák, zahŕňali mimoriadne rokovanie Rady pre zahraničné veci (FAC) venované Turecku, Sýrii a migrácii (9. marca) a cestu do Vilniusu na stretnutie tzv. Bukureštského formátu (10. marca). Ďalšie stretnutie 13. marca vo formáte V4+ s nemeckým ministrom zahraničia Heikom Maasom už znamenalo začiatok „rúšskej diplomacie“ a videokonferencií.

Do tohto krízového obdobia vstúpil dezignovaný minister Ivan Korčok, ktorý začal so svojimi partnermi sériu bilaterálnych telefonických hovorov alebo videorozhovorov. Postupne sa uskutočnil celý rad videokonferencií ministrov zahraničných vecí EÚ (FAC): 23. marca (COVID-19, dezinformácie), 3. apríla (COVID-19, koordinácia krokov, repatriácia takmer 700 000 občanov EÚ nachádzajúcich sa v zahraničí), 22. apríla (dôraz na pomoc Ukrajine, podporu programu Team Europe, pomoc tretím krajinám a boj proti dezinformáciám), 15. mája (situácia na Blízkom východe, vzťahy s Izraelom a vývoj v krajinách Južného susedstva EÚ) a 29. mája (vzťahy s Čínou vo svetle udalostí v Hongkongu). Následne 11. júna sa uskutočnila videokonferencia ministrov

*Predsa vlády Igor Matovič (v strede) počas videokonferencie predsedov vlád V4; úplne vpravo s rúškom štátny tajomník Martin Klus, 19. máj 2020.
Foto: Tomáš Bokor*

13. marec
začiatok
„rúšskej diplomacie“
a videokonferencií

Predseda vlády Peter Pellegrini sa pripravuje na videokonferenciu európskych lídrov spolu s ministrom Miroslavom Lajčákom, 17. marec 2020.

Foto: Tomáš Bokor

zahraničných vecí členských štátov EÚ (27) a ministrov zahraničných vecí Východného partnerstva (EaP) a 15. júna videokonferencia venovaná transatlantickým vzťahom za účasti ministra zahraničných vecí USA Mika Pompea.

Súčasne intenzívne pracovali aj ministri, či štátni tajomníci pre európske záležitosti, ktorí vo formáte Rady pre všeobecné záležitosti (GAC), kde Slovensko zastupuje štátny tajomník Martin Klus, rokovali 24. marca (prijatie rozhodnutia o otvorení prístupových rokovaní s Albánskom a Severným Macedónskom), 22. apríla (analýza dopadov pandémie na fungovanie EÚ, práva občanov a fungovanie právneho štátu, koordinácia krokov), 26. mája (spôsob reštartu ekonomiky EÚ) a 16. júna (plán obnovy Európy - Next Generation EU, rozpočet na sedemročné obdobie a vývoj rokovaní k brexitu).

Európska únia sa venovala aj otázkam pomoci zahraničným partnerom. Na rokovaní ministrov pre rozvojovú pomoc 8. apríla 2020 bola schválená suma

20 miliárd EUR na boj proti koronavírusu v tretích krajinách. 8. júna ministri pre rozvojovú pomoc vyhodnotili prvé výsledky práce globálnej skupiny Team Europe pre pomoc v boji proti koronavírusu partnerských krajín.

Od 10. marca sa uskutočnilo videokonferenčne šesť zasadnutí Európskej rady (ER) na úrovni hláv štátov a predsedov vlád. Na prvých dvoch sa zúčastnil Peter Pellegrini, na ďalších štyroch Igor Matovič; po prvý raz sa nový predseda vlády zúčastnil na videokonferencii lídrov 26. marca 2020. 6. mája sa realizovala dôležitá videokonferencia venovaná spolupráci medzi EÚ a krajinami západného Balkánu. Zatiaľ ostatná videokonferencia sa konala 19. júna 2020. Na všetkých spomínaných samitoch participovali zástupcovia slovenskej diplomacie.

Okrem pravidelných rokovaní ER a ministerských formátov (GAC, FAC, ministri pre rozvojovú pomoc) sa uskutočnilo viacero dôležitých videokonferencií najmä s regionálnymi partnermi Rakúskom, Maďarskom,

Predseda vlády Igor Matovič (vľavo) prichádza na MZVEZ SR a víta ho minister Ivan Korčok. Plánovaný samit V4 a Nemecka (19. mája 2020) sa pre aktuálnu situáciu uskutočnil prostredníctvom videokonferencie.

Foto: Tomáš Bokor

Českom, Poľskom, ale aj Chorvátskom a Slovinskom, či už na úrovni ministra alebo štátnych tajomníkov. Medzi dôležité patrila prvá videokonferencia dezignovaného ministra Korčoka s partnermi V4 dňa 25. marca.

Novú dynamiku, perspektívu a možno aj zmysel dostala spolupráca v tzv. Slavkovskom formáte (S3) Slovensko, Rakúsko a Česko. Od 17. marca do 25. mája sa uskutočnilo osem videokonferencií – štyri na úrovni ministrov zahraničných vecí (Lajčák, Korčok) a štyri na úrovni štátnych tajomníkov (Klus); na sedem z nich bol prizvaný aj minister zahraničných vecí Maďarska, Péter Szijjártó. Tieto videokonferencie mali reálny dopad na osudy a prácu ľudí počas krízy COVID-19: riešili sa otázky pendlerov, režim v prihraničných oblastiach, koordinoval sa mechanizmus repatriácie či postup otvárania hraníc.

Aktuálny vývoj a otázky spolupráce pravidelne rozoberali štátni tajomníci pre európske záležitosti a tzv. šerpovia (do 19. marca František Ružička a od 21. marca Martin Klus), či už vo formáte V4 (21. apríla) alebo V4+ (2. júna spolu so štátnou tajomníčkou MZV Francúzska Améliou de Montchalinovou).

Videokonferencia za účasti ministra Miroslava Lajčáka a partnerov z Čiech, Maďarska, Poľska a Nemecka zameraná na koordináciu krokov a spoluprácu na hraniciach, 13. marec 2020.

Foto: Tomáš Bokor

Premiér Peter Pellegrini počas videokonferencie s európskymi lídrami, 17. marec 2020. Foto: Tomáš Bokor

Minister Miroslav Lajčák diskutuje s európskymi partnermi, 17. marec 2020.

Foto: Tomáš Bokor

Predseda vlády Igor Matovič (vľavo) a minister Ivan Korčok sa pripravujú na videokonferenciu predsedov vlád krajín V4, 19. máj 2020.
Foto: Tomáš Bokor

Predseda vlády Igor Matovič sa pripravuje na prvé vystúpenie v ER so štátnym tajomníkom a šerpom Martinom Klusom, 26. marec 2020.
Foto: Tomáš Bokor

Minister zahraničných vecí Ivan Korčok (vpravo) počas videokonferencie Rady pre zahraničné záležitosti hodnotí vývoj v krajinách európskeho susedstva a na Blízkom východe, 15. máj 2020. Foto: Tomáš Bokor

Počas videosamitu 5. júna lídri členských štátov EÚ (27) jednomyselne vyjadrili podporu európskej perspektíve západného Balkánu. Zľava: štátny tajomník Martin Klus, predseda vlády Igor Matovič, minister Ivan Korčok.
Foto: Tomáš Bokor

Prvé zahraničné návštevy a prijatia

Minister Ivan Korčok uskutočnil prvé pracovné cesty do Českej republiky dňa 25. mája (Valtice) a do Maďarska dňa 2. júna 2020. 16. júna sa vo Viedni zúčastnil na rokovaní s rezortnými partnermi z Rakúska, Česka, Maďarska a Slovinska.

Minister Ivan Korčok sprevádzal premiéra Igora Matoviča na jeho oficiálnych návštevách Českej republiky dňa 3. júna a Maďarskej republiky dňa 12. júna. Štátny tajomník Martin Klus sprevádzal premiéra Igora Matoviča 11. júna na rokovaní premiérov krajín V4 v Ledniciach.

MZVEZ SR a ZÚ SR pomáhali pri zabezpečovaní telefonických rozhovorov prezidentky Zuzany Čaputovej s prezidentmi Českej republiky, Nemecka, Estónska, Poľska, Gruzínska, Ukrajiny a s pápežom Františkom.

Prvú zahraničnú návštevu SR po uvoľnení protiepidemických opatrení absolvoval poľský minister zahraničia Jacek Czaputowicz 5. júna.

Prvým zahraničným hosťom po uvoľňovaní opatrení bol poľský minister zahraničných vecí Jacek Czaputowicz, ktorý pricestoval na návštevu Bratislavy na pozvanie ministra Ivana Korčoka 5. júna. Foto: Tomáš Bokor

Prvá zahraničná cesta ministra zahraničných vecí Ivana Korčoka viedla 25. mája 2020 tradične do Českej republiky. Vo Valticiach sa stretol so svojim partnerom Tomášom Petříčkom (vľavo).
Foto: Juraj Tomaga

Minister zahraničných vecí Ivan Korčok na tlačovej konferencii s maďarským partnerom Péterom Szijjártóom počas oficiálnej návštevy Budapešti 2. júna 2020. Foto: archív MZVEZ SR

Rokovaniu ministrov zahraničia SR Ivana Korčoka a Poľska Jaceka Czaputowicza 5. júna 2020 dominovali aktuálne medzinárodné otázky, pričom sa nevyhli ani ich širším súvislostiam, ktoré sa týkali prekonávania následkov krízy vyvolanej pandémie COVID-19.
Foto: Tomáš Bokor

Informovanie verejnosti

Od objavenia sa novej choroby COVID-19 vydal rezort diplomacie viac ako 850 cestovných odporúčaní a upozornení pred cestou. Využíval (a stále využíva) na to najmä špecializovanú podstránku ku koronavírusu na rezortnom webe www.mzv.sk, ktorá bola zriadená 4. februára 2020. Informácie prinášajú aj viaceré ZÚ SR na svojich facebookových stránkach.

Dôležitú úlohu pri informovaní občanov SR v zahraničí zohrali núdzové SMS správy, ktoré MZVEZ SR zasielalo v spolupráci s mobilnými operátormi. Celkove bolo takto zaslaných 11 SMS správ.

Prvé dve „cinkli“ v mobilných telefónoch 27. februára 2020. Spolu adresovali 365 200 SIM kariet v zahraničí. Občanom SR na území Rakúska a Talianska (59 315 SMS) bola určená správa:

Vzhľadom na výskyt koronavírusu v Európe MZVEZ SR upozorňuje občanov SR, aby pri návrate na Slovensko pocítili s možným zdržaním na hranicných priechodoch SR.

Všetkým občanom nášho štátu nachádzajúcim sa v tom čase mimo územia SR (299 804 SMS) bola v rovnaký deň zaslaná SMS správa:

Pre výskyt koronavírusu odporúča MZVEZ SR po návrate do SR sledovať svoj zdravotný stav počas 14 dní. Pri príznakoch nákazy telefonicky kontaktujte lekára.

Prostredníctvom SMS správy sa naši občania v zahraničí dozvedeli aj o postupnom zavádzaní karantény. Najskôr

tej domácej – 9. marca 2020 bola 291 500 SIM kartám v zahraničí zaslaná SMS správa:

Upozornenie! Koronavírus: Po návrate z krajín Taliansko, Čína, Južná Kórea a Irán je povinná 14-denná karanténa. Telefonicky kontaktujte svojho všeob. lekára.

Potom 12. marca 2020 boli všetkým občanom mimo územia SR (306 700 SMS) zaslané ďalšie dve SMS správy:

UPOZORNENIE! Koronavírus – od 13.3.2020 07,00 všetky osoby prichádzajúce zo zahraničia do SR sú povinné zostať v karanténe 14 dní. Viac info: www.uvzs.sk.

Upozornenie! Koronavírus – Od 13.3. sú medzinarodne letiska v SR uzavreté, platia obmedzenia v medzinarodnej železničnej a autobusovej doprave tranzitujúcej SR.

17. apríla 2020 išlo usmernenie Slovákom vo všetkých krajinách sveta:

UPOZORNENIE: registráciu pred príchodom do SR na stránke navraty.mzv.sk je potrebné od 20.4. vykonať najneskor 72 hod. pred plánovaným príchodom na hranicu.

Posledná SMS správa upozorňovala 1. mája 2020 na naplnené kapacity a bola zaslaná používateľom v krajinách EÚ a na Ukrajine:

Vzhľadom na naplnené kapacity v stanovenej karanténe zvazte nevyhnutnosť cestovania do SR.

Tento spôsob komunikácie sa ukázal ako efektívny a užitočný, pričom treba oceniť aj konštruktívnu spoluprácu s mobilnými operátormi.

Od 16. marca ministerstvo zverejňuje na svojej webovej stránke informácie o obmedzeniach na hraniciach v jednotlivých krajinách. Tento obsah bol doteraz aktualizovaný viac ako 1050-krát na základe informácií zo ZÚ SR. Ministerstvo pravidelne informuje o zmenách v podmienkach cestovania (v marci – apríli informovalo o repatričných letoch) na Facebooku a Instagrame.

Cestovné odporúčania z webovej stránky MZVEZ SR preberá aj webová stránka korona.gov.sk a výsledky spolupráce s Ministerstvom vnútra SR sa prezentujú na facebooku Polície SR.

Veľvyslanectvá akreditované pre Slovensko boli pravidelne informované prostredníctvom cirkulárnych nôt; od 13. marca MZVEZ SR odoslalo spolu 25 verbálnych nôt.

Po prepuknutí korona krízy sa záujem médií o aktivity MZVEZ SR mimoriadne zvýšil. Najmä minister Korčok a štátny tajomník Klus poskytli desiatky rozhovorov pre všetky kľúčové elektronické a printové médiá a ich facebookové profily zaznamenali výnimočný počet návštev.

Webová stránka ministerstva sa počas korona krízy stala jedným z primárnych zdrojov informácií pre desaťtisíce slovenských občanov doma i v zahraničí, čo sa prejavilo v radikálnom zvýšení jej návštevnosti. Celkovo si stránku od 4. februára do 15. júna 2020 prezrelo viac návštevníkov, ako má Slovensko obyvateľov – vyše 6 miliónov, čo je takmer šesť ráz viac ako v rovnakom období predchádzajúceho roka. V uvedenom období rovnako stúpol aj počet používateľov stránky www.mzv.sk: 1 438 394 oproti 272 384.

Najviac sa používatelia zaujímali o informácie o obmedzeniach na hraničných priechodoch (757 000 návštev) alebo o základné informácie o víruse COVID-19 (vyše 400 000 návštev). Najvyšší denný nápor zažívala stránka v dňoch 13. – 15. marca, teda v čase zavedenia obmedzení na hraniciach a povinnej karantény v štátnych zariadeniach. Denne ju vtedy navštívilo okolo 50 000 používateľov. Okrem návštevníkov zo Slovenska (67 %) sa na stránke MZVEZ SR informovali aj používatelia z Česka (9,12 %), Nemecka a Rakúska (asi 4 %), Spojeného kráľovstva (asi 3 %), USA (1,38 %), ďalej z Maďarska, Poľska a ďalších krajín.

Najnavštevovanejšie dni (počet používateľov) v roku 2020

Od 4. februára do 15. júna 2020 mala webová stránka MZVEZ SR vyše **6 miliónov návštev**

Premiérová návšteva prezidentky Zuzany Čaputovej na pôde MZVEZ SR 5. júna 2020. Foto: Tomáš Bokor

Prijatie veľvyslanca Indickej republiky v Slovenskej republike Vanlalhuma (vľavo) štátnym tajomníkom MZVEZ SR Martinom Klusom, 20. máj 2020. Foto: Tomáš Bokor

Štátny tajomník MZVEZ SR Martin Klus prijal 19. mája 2020 mimoriadnu a splnomocnenú veľvyslankyňu Tureckej republiky v SR Asligül Ügdül. Foto: Tomáš Bokor

Diskusia ministra Ivana Korčoka (vľavo) s veľvyslankyňou USA Bridget Brinkovou sa dotkla stavu transatlantických vzťahov a dôležitých otázok spolupráce v boji proti pandémie COVID-19, 4. jún 2020. Foto: Tomáš Bokor

Minister obrany SR Jaroslav Nad' a minister Ivan Korčok, 17. apríl 2020. Výborná spolupráca oboch rezortov sa potvrdila aj v procese repatriácie Slovákov, kde boli využité aj letecké prostriedky MO SR - lietadlá Spartan. Foto: Tomáš Bokor

Stretnutie ministra Ivana Korčoka (vpravo) s Robertom Mistríkom, vedcom a členom permanentného krízového štábu, potvrdilo význam, miesto aj potenciál slovenskej vedy v boji proti pandémie COVID-19, 27. apríl 2020. Foto: Tomáš Bokor

Štátna tajomníčka MZVEZ SR Ingrid Brocková navštívila 19. mája 2020 spoločnosť MultiplexDX. Generálny riaditeľ Pavol Čekan spolu s vedcom Robertom Mistríkom jej predstavili unikátny test na včasnú diagnostiku ochorenia COVID-19. Foto: archív MZVEZ SR

Štátna tajomníčka MZVEZ SR Ingrid Brocková sa 12. mája 2020 stretla s tímom mladých vedcov projektu Q-Vent s cieľom podporiť rozvoj ich projektu a tak pomôcť krajinám zasiahnutým pandémiou nového koronavírusu. Foto: Kristína Spišáková

Počas prijatia prezidenta Hospodárskej komory Českej republiky Vladimíra Dlouhého na MZVEZ SR 1. júna 2020 rezonovali aktuálne témy vrátane príspevku organizácie do globálneho boja s pandémiou COVID-19. Zľava: Vladimír Dlouhý, štátna tajomníčka Ingrid Brocková, minister Ivan Korčok. Foto: Tomáš Bokor

Repatriácie

Prvá repatriácia dvoch slovenských občanov z Číny sa realizovala 1. februára 2020, teda ešte pred vypuknutím pandémie COVID-19 v Európe, a to prostredníctvom francúzskeho lietadla. Dňa 17. marca organizovalo MZVEZ SR prvú repatriáciu autobusom na trase Zürich – Bratislava, ďalšiu potom 19. marca z Talianska. 20. marca priviezla komerčná letecká spoločnosť našich občanov z Veľkej Británie.

Spolu sa od 17. marca do 30. júna realizovalo 179 repatričných spojení autobusovou dopravou a 26 repatričných spojení leteckou dopravou.

MZVEZ SR k 16. júlu 2020 repatriovalo 4531 osôb a súčasne ZÚ asistovali pri individuálnych návratoch ďalších 1 935 osôb. Celkovo sa na Slovensko vrátilo 6 440 osôb zo 110 krajín sveta. Podľa našich ZÚ sa

26

repatričných spojení
leteckou dopravou

Nikózia

k 30. júnu 2020 nachádzalo v Európe ešte asi 248 občanov SR a vo zvyšku sveta asi 52 občanov SR so záujmom o repatriáciu, respektíve o asistovaný návrat domov, keďže takmer nikto z nich nebol v núdzovej situácii.

Repatriácie slovenských občanov sa uskutočnili vďaka úzkej koordinácii spolupráce s Ministerstvom vnútra SR (MV SR) a Ministerstvom obrany SR (MO SR).

MV SR pri viacerých repatričných letoch (dovedna 8) okrem iného z Írska, Fínska, Nórska, Afganistanu, Spojeného kráľovstva a Tuniska ponúklo špeciál vlády Slovenskej republiky a zároveň asistovalo pri návratoch slovenských občanov autobusmi z Rakúska, Maďarska a Česka. Zabezpečovalo plynulý prechod štátnej hranice

a zároveň sprevádzalo repatriantov do štátnych repatričných zariadení.

MV SR asistovalo aj pri letoch v rámci Mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM) 1. mája 2020 z Iraku (Bagdad), keď priviezlo domov 69 občanov 18 národností, a 14. mája 2020 z Tuniska (Tunis), keď na palubu vzalo 19 občanov 5 národností. Slovensko sa tak efektívne zapojilo do spoločných operácií EÚ.

MO SR rovnako vnímalo osobitnú výzvu koronavírusovej pandémie a podieľalo sa celkovo na 7 letoch na návratoch občanov okrem iného z Írska, Spojeného kráľovstva, Libanonu či Cypru.

Bejrút

Rím

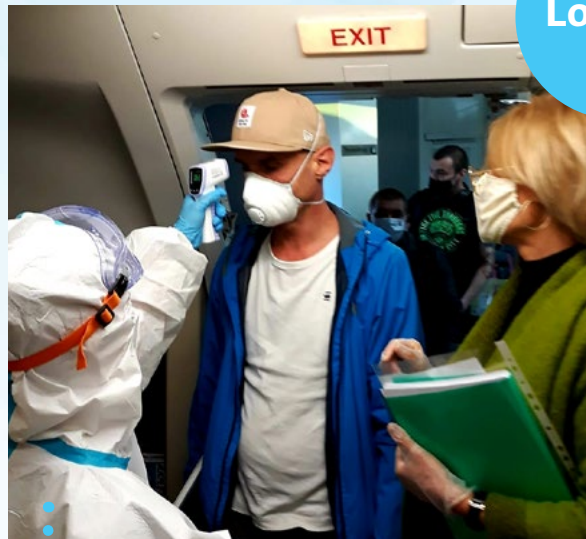

179

repatričných spojení
autobusovou dopravou

V Bruseli sa v sledovanom období udiali desiatky videokonferencií rozličných formátov – od rokovaní výborov stálych predstaviteľov (COREPER) až po pracovné skupiny za účasti slovenských diplomatov a expertov. Kľúčovým bol Európsky integrovaný systém reakcie na krízové situácie (ICPR), ktorý bol v plnej miere aktivovaný 2. marca 2020. Dôležitú úlohu v otázke repatriácií zohrala pracovná skupina Rady pre konzulárne otázky (PS COCON) v rámci Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Okrem iného pripravovala prehľady opatrení a obmedzení dopravy a tranzitu v tretích krajinách – tzv. *Traffic light*, cestovné odporúčania a pomáhala pri logistike leteckej repatriácie. Pri návratoch 631 slovenských občanov poskytlo svoje kapacity 15 krajín.

Londýn

Meranie telesnej teploty pasažierom
nastupujúcim do špeciálu MV SR
v Londýne 19. apríla 2020.
Foto: Marcela Matúšková

Veľvyslanectvo SR v Spojenom kráľovstve pomohlo
stovkám Slovákov pri návrate do vlasti aj vďaka
výbornej spolupráci s Ministerstvom vnútra SR;
Londýn 30. marec 2020. Foto: ZÚ Londýn

Bratislava

Dublin

Skopje

Madrid

Atény

Washington

Oslo

Dakujeme veľmi pekne všetkým, ktorí sa podielali na repatriácii z Norska. Videli sme, koľko je za tým práce aby sa to cele zorganizovalo. Cela repatriácia od odletu z Osla až po odvoz do karanténneho strediska prebehla hladko a bez problémov, inštrukcie boli podané jasne a zrozumiteľne. Dakujeme za ľudský prístup všetkým, s ktorými sme komunikovali, či už písomne alebo telefonicky z Velvyslanectva SR v Osle a MZVEZ. (Spravu môžete zverejniť, takú istú som poslala aj na facebook messenger MZVEZ)

5 minutes ago

25. MARCA 2020

Sedíme 🍌 5:40

Anoo, práve sme pristali 5:47

Písala som vám, ale asi sa už neodoslala správa 5:47

Tak ste už v Európe, veľa šťastia v ďalšom.... 6:31 ✓

Ďakujeme krásne za podporu, mail, čo ste mi včera písali... Tak v tej zúfalej situácii včera sme zapojilo všetkých do akcie. Preto asi prišla k vám info z rôznych strán 7:26

Držte sa aj vy! Som zvedavá, ako dopadne Mexiko 7:26

26. MARCA 2020

Dobry deň prajem, ešte som vás chcela informovať, že sme v domácej karanténe, nie v Rakúsku 11:18

Tak aj ostatní ľudia išli domov 11:18

Napište správu.

Mexiko

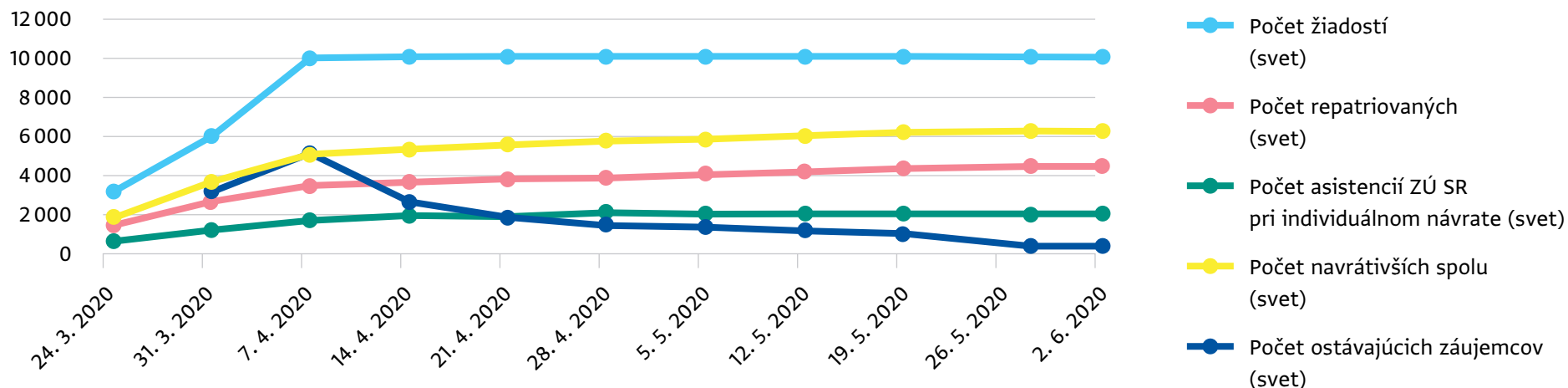
Paríž: 20. marca – prvá repatriácia, od Víťazného oblúka, priamo z Bratislavskej ulice (rue de Presbourg); 18. apríla – druhá a posledná repatriácia, z rovnakého miesta. Foto: Csaba Póda, ZÚ Paríž. (Kým prvý autobus má nenásilný čínsky motív, druhý nesie motív francúzsky...)

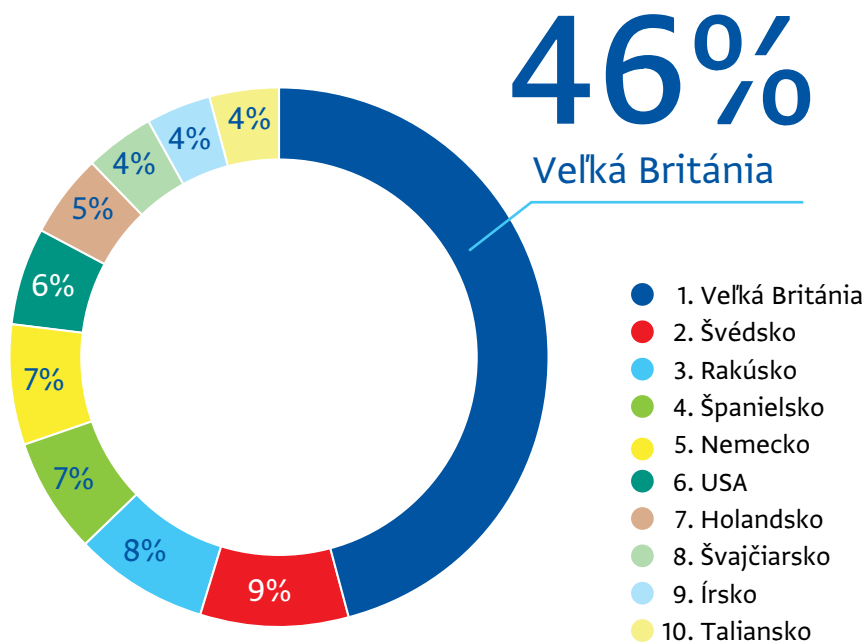
Paríž

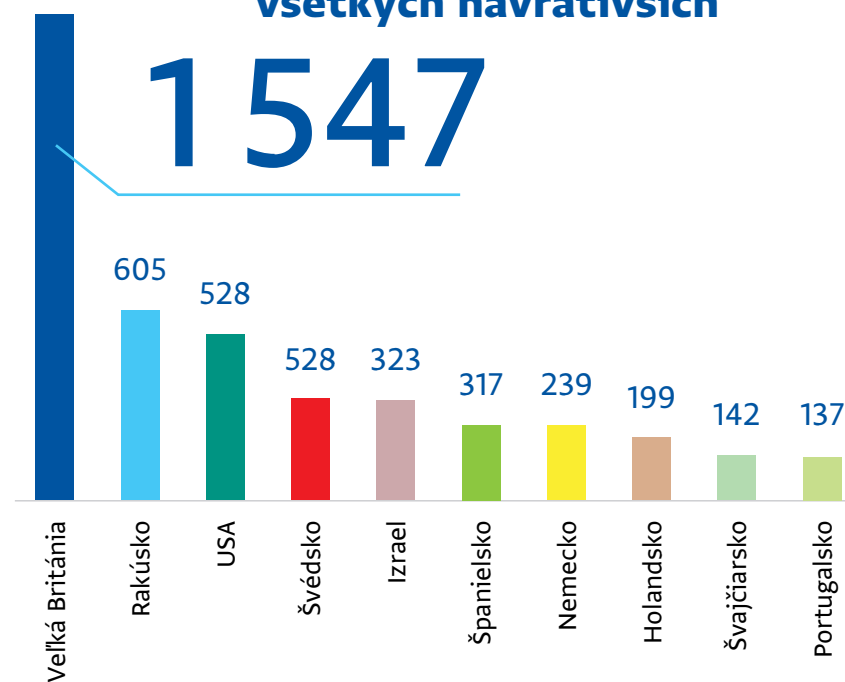
Vývoj repatriácií

Krajiny podľa počtu repatriovaných

Krajiny podľa počtu všetkých navrátiivších

Zahraničná solidarita a pomoc Slovenskej republiky

Slovensko zareagovalo na vývoj situácie už začiatkom februára 2020 a poskytlo finančný príspevok Svetovej zdravotníckej organizácii (WHO) vo výške 200 000 EUR. 4. mája sa SR zaviazala poskytnúť sumu 750 000 EUR do multilaterálneho mechanizmu Coronavirus Global Response (Globálna odpoveď na koronavírus).

Finančné príspevky boli poskytnuté Medzinárodnému výboru Červeného kríža – ICRC (50 000 EUR na aktivity na Ukrajine), Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov – UNHCR (rovnako 50 000 EUR na aktivity na Ukrajine) a do Zvereňovacieho fondu OSN – UN Multi-Partner Trust Fund (50 000 EUR).

Odovzdanie symbolického šeku Taliansku na boj proti pandémie COVID-19, bratislavské Letisko M. R. Štefánika, 20. apríl 2020.
Zľava: veľvyslanec Talianska Gabriele Meucci, minister zahraničných vecí Ivan Korčok, minister vnútra Roman Mikulec.
Foto: Tomáš Bokor

7. februára 2020 putovala prvá zásielka humanitárnej pomoci do Číny. Po prepuknutí pandémie SR poskytla humanitárnu pomoc napríklad Taliansku (20. apríla vo výške 316 000 EUR), Moldavsku (50 000 EUR a prostriedky na mikrogranty), Ukrajinu (22. mája 107 000 EUR vo forme zdravotníckeho materiálu a tri vozidlá rýchlej zdravotníckej pomoci v hodnote takmer 80 000 EUR), Srbsku (50 000 EUR), Čiernej Hore (30 000 EUR), Gruzínsku (45 177 EUR), Bosne a Hercegovine (30 000 EUR) a Etiópii (20 000 EUR).

V rámci príspevku V4 poskytnutého do Núdzového zvereneckého fondu EÚ pre Afriku (EU Emergency Trust Fund for Africa) na 2. fázu projektu „Integrated Border and Migration Management in Libya“ bude 20 miliónov EUR (z celkovej sumy 35 miliónov EUR) použitých na aktivity v boji proti vírusu COVID-19. SR sa na uvedených 20 miliónoch EUR podieľa sumou 5 miliónov EUR.

Ďalších 600 000 EUR Slovensko vyčlenilo na tzv. mikrogranty – finančné príspevky do 10 000 EUR poskytované prostredníctvom ZÚ SR.

Kríza mobilizovala aj slovenský vedecký, inovačný a hospodársky potenciál. MZVEZ SR v rámci podpory inovatívnej a ekonomickej diplomacie rokovalo s mnohými slovenskými firmami, ktoré prinášali technické nápady s humanitárnymi, ale aj exportnými možnosťami. Ako príklad možno spomenúť pľúcne ventilátory Q-Vent vyvinuté tímom mladých slovenských vedcov z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Tieto ventilátory boli na základe iniciatívy veľvyslanectva SR klinicky testované v Brazílii v čase mimoriadnej situácie. Iným príkladom sú diagnostické testy na COVID-19 od firmy MultiplexDX, s ktorými napríklad rátame v humanitárnej pomoci pre Keňu.

Pomoc pri dovoze medicínskeho materiálu zo zahraničia

MZVEZ SR asistovalo pri leteckom dovoze zásielok medicínskeho materiálu z Číny (napr. respirátory, chirurgické masky, ochranné okuliare a návleky na obuv) a jedenástich kamiónov ochranných prostriedkov z Turecka.

• Konvoj s materiálnou
• humanitárnou pomocou
• pre obyvateľov Ukrajiny na
• boj proti šíreniu pandémie
• COVID-19 vypravený
• 22. mája 2020 z logistickej
• základne MV SR za
• účasti štátnej tajomníčky
• Ingrid Brockovej.
Foto: archív MZVEZ SR

Pomáhame v núdzi

Kyjev

Rím

Dovážame materiál

Istanbul

Peking

Hraničný režim a cestovný ruch

Prvé rokovanie Krízového štábu MZVEZ SR o cestovných odporúčaníach z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19 sa konalo 3. februára 2020. Vláda prijala prvé opatrenia na obmedzenie pohybu občanov začiatkom marca. Dňa 12. marca došlo k uzatvoreniu hraníc a boli vydané pokyny necestovať do zahraničia. Vzápätí sa 14. marca začali hraničné kontroly a bola vyhlásená povinná karanténa. Minister Ivan Korčok a štátny tajomník Martin Klus pravidelne komunikovali s partnermi zo susedných krajín, aby diskutovali režim na hraniciach a podmienky pre pendlerov.

Európska komisia (EK) prijala balík opatrení k cestovnému ruchu 14. mája. Od 15. júna väčšina členských štátov EÚ postupne uvoľňuje kontroly na vnútorných hraniciach (najmä so susednými krajinami) a v turistických destináciách.

SR uvoľnila 10. júna opatrenia na hraničných priechodoch pre osoby pri návrate z Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Grécka, Chorvátska, Islandu, Lichtenštajnského kniežatstva, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Rakúska, Slovinska a Švajčiarska. Od 20. júna 2020 sa uvoľnený režim rozšíril aj o Čiernu Horu (pre občanov Slovenska), Dánsko (vrátane samosprávneho územia Faerské ostrovy), Monako a najmä Poľsko (s osobitnou výstrahou pre oblasť Sliezskeho vojvodstva). Ďalšie uvoľňovanie sa v koordinácii schengenských krajín aj smerom k tzv. tretím krajinám očakáva po 1. júli 2020.

Na pozvanie spolkového ministra pre európske a medzinárodné záležitosti Rakúskej republiky Alexandra Schallenbergera navštívil 16. júna 2020 minister zahraničných vecí Ivan Korčok Viedeň. Išlo o prvé osobné stretnutie ministrov Rakúska, Česka, Maďarska, Slovenska a Slovinska po otvorení hraníc a uvoľnení protiepidemických opatrení. Zľava: ministri Tomáš Petříček (ČR), Ivan Korčok (SR), Alexander Schallenberg (Rakúsko), Péter Szijjártó (MR), Anže Logar (Slovinsko). Foto: Michael Gruber

Rokovania európskych lídrov o boji s pandémiou a obnove hospodárstva

Od marca do júna 2020 sa uskutočnilo šesť videokonferenčných rokovaní ER na úrovni hláv štátov a predsedov vlád.

Kým **10. marca** sa rada zaoberala všeobecným hodnotením situácie, chýbajúcim zdravotníckym materiálom a otázkami koordinácie krokov, ostatné jej rokovania sa sústredili na ekonomické následky a spoluprácu v oblastiach voľného pohybu, výskumu či neskôr cestovného ruchu.

*Premiér Peter Pellegrini počas videokonferencie s európskymi lídrami, 17. marec 2020.
Foto: Tomáš Bohor*

marec

17. marca sa rokovanie európskych lídrov sústredilo na obmedzenie šírenia vírusu, zabezpečenie zdravotníckeho vybavenia s osobitným dôrazom na rúška a respirátory, podporu výskumu vrátane výskumu zameraného na vakcínu, riešenie sociálno-ekonomických dôsledkov a pomoc občanom, ktorí uviazli v tretích krajinách.

26. marca sa vrcholní predstavitelia štátov a vlád dohodli, že budú pokračovať v práci v nasledujúcich piatich oblastiach: obmedzovanie šírenia vírusu, poskytovanie lekárskeho vybavenia s osobitným zameraním na rúška a respirátory, podpora výskumu vrátane výskumu vakcín, riešenie sociálno-ekonomických dôsledkov a pomoc občanom uviaznutým v tretích krajinách.

1. apríla prijala EK prvý balík legislatívnych návrhov, ktoré umožňujú uvoľnenie finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ na riešenie súčasnej krízy. Zmenili sa pravidlá pre využívanie štrukturálnych a investičných fondov a rozšíril sa rozsah pôsobnosti Fondu solidarity EÚ (EUSF).

Následne **2. apríla** EK navrhla nový balík opatrení s názvom Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus - Corona Response Investment Initiative (CRII), ktoré okrem iného predstavujú možnosť flexibilnejšieho použitia nedočerpaných európskych fondov.

15. apríla predsedníčka EK Ursula von der Leyenová a predseda ER Charles Michel predstavili spoločný európsky plán na postupné rušenie opatrení prijatých v súvislosti s pandémiou koronavírusu, tzv. exit stratégiu.

21. apríla EK schválila slovenskú schému pomoci na podporu zamestnanosti vo výške 2 miliárd EUR určenú na zachovanie pracovných miest a podporu samostatne zárobkovo činných osôb v čase koronavírusu. Očakáva sa, že týmto opatrením sa podporí takmer 400 000 zamestnancov a 300 000 samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO).

23. apríla európski lídri schválili dohodu Euroskupiny (Euro Group) o troch záchranných sieťach pre pracovníkov, podniky a členské štáty, ktoré spoločne predstavujú balík v hodnote 540 miliárd EUR. Na videokonferencii členov ER dňa 23. apríla jej predseda Charles Michel predstavil spoločný plán obnovy vymedzujúci štyri kľúčové oblasti, na ktoré sa treba zamerať za účelom dosiahnutia obnovy: jednotný trh, rozsiahle investičné úsilie, globálne opatrenia EÚ a lepšia správa verejných záležitostí.

24. apríla balík návrhov Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus+ - Corona Response Investment Initiative+ (CRII+) poskytol členským štátom bezprecedentnú flexibilitu pri využívaní nevyužitých eurofondov v ich národných obálkach na boj s vírusom COVID-19.

máj

19. mája Rada EÚ prijala nový nástroj na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii, tzv. SURE. SURE je jednou z troch záchranných sietí v hodnote 540 miliárd EUR, na ktorých sa dohodla Euroskupina 9. apríla a ktorú 23. apríla schválili lídri EÚ.

27. mája EK predložila návrh plánu obnovy vrátane revidovaného Viacročného finančného rámca (Multiannual financial framework - MFF) na roky 2021 - 2027 vo výške 1 100 miliárd EUR a dočasného navýšenia vo výške 750 miliárd EUR (Next Generation EU). Tieto prvky dopĺňajú tri záchranné siete v hodnote 540 miliárd EUR, ktoré EÚ zaviedla na podporu pracovníkov, podnikov a členských štátov.

Uvedený nástroj by mal získať finančné prostriedky dočasným zvýšením stropu vlastných zdrojov EÚ, čo umožní EK využiť jej silný úverový rating na pôžičku 750 miliárd EUR na finančných trhoch. Tieto dodatočné finančné prostriedky sa budú poskytovať prostredníctvom programov EÚ a budú sa splácať prostredníctvom budúcich rozpočtov EÚ, nie však skôr ako v roku 2028.

19. júna viedli lídri EÚ online politickú diskusiu k revidovanému návrhu Viacročného finančného rámca 2021 – 2027 a nástroju obnovy Next Generation EU. Dohodli sa, že rozpracujú plán obnovy pre Európu, ktorý má za cieľ podporiť občanov, podniky a krajiny EÚ pri zotavovaní sa z hospodárskeho poklesu spôsobeného pandemiou COVID-19. Zásadnejší posun v diskusii o týchto témach by mal priniesť až prvý samit lídrov, na ktorom sa zúčastnia osobne a ktorý bol zvolaný na 17. a 18. júla.

Prvý „live“ samit lídrov EÚ27 sa uskutočnil **17. – 21. júla** a zaradil sa historicky na druhé miesto v dĺžke rokovaní. Lídri rokovali o novom Európskom rozpočte a záchranom nástroji pre EÚ štyri dni. Nová dohoda zabezpečí Slovensku na roky 2021 – 2027 18,1 mld. eur.

*Predseda vlády Igor Matovič počas samitu lídrov členských štátov EÚ (27) s predsedom ER Charlesom Michelom.
Foto: Tomáš Bokor*

*Koncert Kataríny Málikovej, čerstvej držiteľky ocenenia Radio Head Awards za Album roka 2019 v bratislavskej Novej Cvernovke bol odvysielaný na Veľkonočnú nedeľu, 12. apríla 2020 v spolupráci so Slovenským inštitútom v Paríži, platformou Aby kultúra žila a Denníkom N. Vystúpenie sledovalo online asi 62 tisíc návštevníkov.
Foto: Slovenský inštitút Paríž*

Kultúra v online priestore

Pandémia zásadne poznačila aj kultúrnu diplomaciu. Slovenské inštitúty a zastupiteľské úrady zareagovali na novú situáciu promptne a inovatívne. Najskôr si cestu do virtuálneho sveta našla live stream prezentácia hudby, neskôr sa pridala aj online prezentácia literárneho, výtvarného a filmového umenia. Nechýbalo ani tanečné vystúpenie.

Od prvej polovice marca všetkých osem slovenských inštitútov v zahraničí (Berlín, Budapešť, Moskva, Paríž, Praha, Rím, Varšava a Viedeň) prezentovalo zaujímavosti zo slovenskej kultúry, umenia, vedy a školstva prostredníctvom internetu a sociálnych sietí.

Najväčším kultúrnym projektom bola séria koncertov v spolupráci so slovenskými inštitútmi. One Day Jazz Festival s Martinom Valihorom a jeho hosťami z 8 krajín začal 30. apríla 2020 a priamo zo štúdia Pod lampou ho oficiálne otvoril minister Ivan Korčok.

Od polovice marca začali všetky slovenské inštitúty a niektoré zastupiteľské úrady vydávať vlastné dvojjazyčné eBulletin v jednotnom dizajne. Obsahom boli aktuálne informácie a zaujímavosti z kultúrnej a umeleckej oblasti na Slovensku. Toto periodikum bolo a stále je zasielané na množstvo adries.

Okrem zasielania informácií o možnostiach nahliadnúť do slovenskej kultúry a umenia, niektoré slovenské inštitúty zareagovali aj na výuku slovenského jazyka. So svojimi študentmi sa naďalej stretávali vo virtuálnej škole.

eBulletin z dielne Slovenského inštitútu vo Varšave zameraný na prezentáciu výstavy Divadelného ústavu „THEATRE SK“. Všetky ostatné eBulletin sú dostupné na internetových stránkach jednotlivých Slovenských inštitútov:
https://www.mzv.sk/ministerstvo/kulturna_diplomacia-slovenske_instituty

Projekt One Day Jazz festival s Martinom Valihorom a jeho hosťami predstavuje sériu 8 online koncertov. Prvý zo série sa konal v spolupráci so Slovenským inštitútom v Ríme. Koncert sledovalo 5 460 divákov. Dizajn pozvánky bol rovnaký, táto prezentuje spoluprácu so Slovenským inštitútom v Moskve. Špeciálnym hosťom bol ruský basgitarista Anton Davidyants.
 Foto: agentúra Martina Valihoru

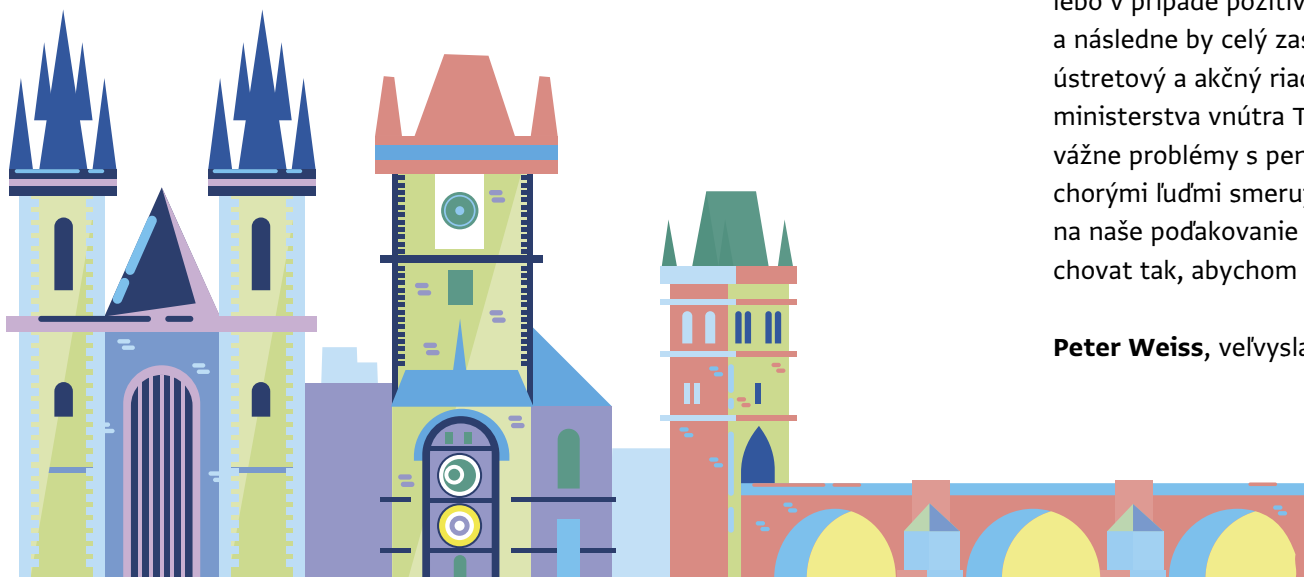
Príbehy písané diplomatmi v prvej línii

Praha

Tvrde protiepidemické opatrenia prijímané paralelne slovenskou i českou vládou ma viedli k tomu, že už v sobotu 14. marca sme spolu s mojím zástupcom Markom Bartkom zvolali krízovú poradu vyslaných pracovníkov. Zo dňa na deň sme zaviedli krízový manažment s cieľom poskytnúť konzulárnu službu zneisteným 200 000 občanom Slovenskej republiky oficiálne pracujúcim v Česku a 22 000 slovenským študentom na českých univerzitách. Zažil som na vlastné oči fungovanie étosu

verejnej služby, keď sa diplomati a administratívni pracovníci, ktorí prevzali na seba podstatnú časť konzulárnej agendy, zapojili prakticky bez ochranných prostriedkov aj do repatriácií slovenských občanov cez Letisko Václava Havla, vybavovania nespočetných mailových a telefonických dožiadaní, spracovávaní tisícov tranzitných nót, zariaďovania rôznych výnimiek na prekročenie hranice pre našich občanov vystresovaných situáciou v rodine či obavami zo straty práce. Nikdy nezabudnem na dve veci: 1. keď dva dni meškali výsledky testu na COVID-19 skvelému krízovému manažérovi Markovi Bartkovi, ktorý chodil na letisko pre repatriantov, aby dodal odvalu ostatným zamestnancom, a ktorý javil vonkajšie príznaky respiračného ochorenia, lebo v prípade pozitívneho výsledku testu by bolo ohrozené jeho zdravie a následne by celý zastupiteľský úrad išiel do karantény; 2. keď úžasne ústretový a akčný riaditeľ odboru azylovej a migračnej politiky českého ministerstva vnútra Tomáš Urubek, ktorý nám neskutočne pomáhal riešiť vážne problémy s pendlermi, pracovníkmi kritickej infraštruktúry a ťažko chorými ľuďmi smerujúcimi na operácie do českých nemocníc, odpovedal na naše poďakovanie touto SMS správou: „Musíme se v této situaci chovat tak, abychom se nemuseli v budoucnu stydět.“

Peter Weiss, veľvyslanec

Budapešť

Práca veľvyslanectva sa skoncentrovala prevažne na konzulárnu agendu, a to pri zredukovanom počte pracovníkov.

Jej ťažiskom boli vo dne v noci repatriácie našich občanov cez letisko v Budapešti a tranzity cez Maďarsko z Rumunska, Srbska, Macedónska a ďalších štátov. Pracovný nápor zvyšovali aj pendleri a slovenskí občania bývajúci v prihraničných oblastiach Maďarska. Postupy sa časom zautomatizovali, spolupráca s maďarskými orgánmi bola príkladná. Hoci je Budapešť blízko, domov sme sa dostali až takmer po štyroch mesiacoch. Súdržnosť kolektívu, ako aj spolupráca veľvyslanectva s našimi ZÚ v okolitých štátoch a s ústredím bola taktiež príkladná. V krízovej situácii pri plnom nasadení všetci zo seba dostali to najlepšie, čo v nich je.

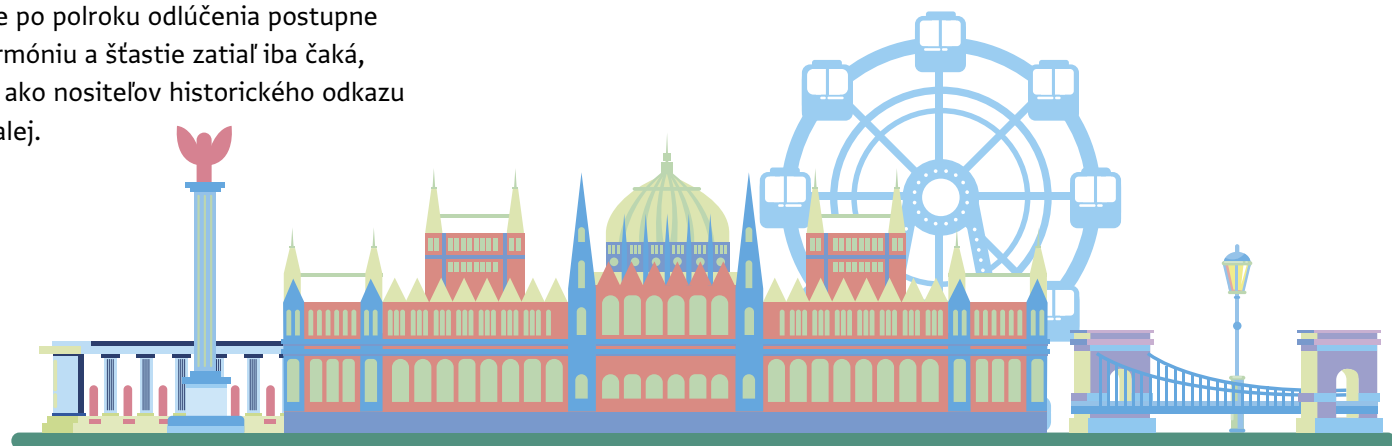
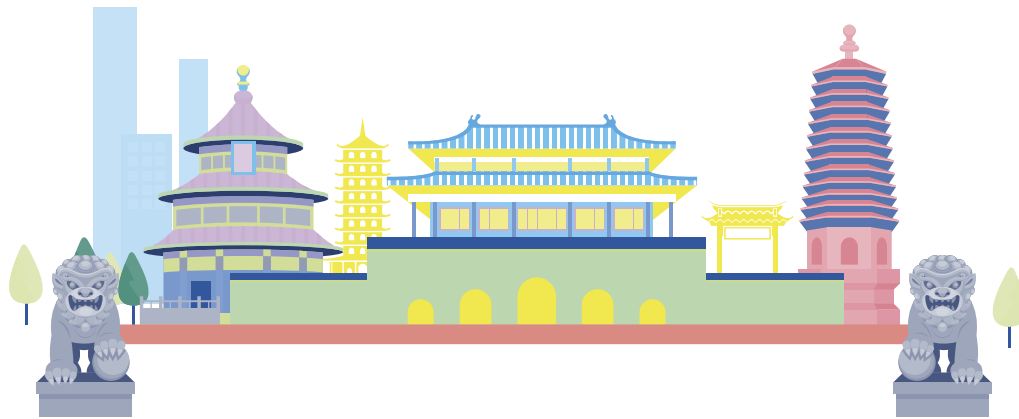
Pavol Hamžík, veľvyslanec

Peking

Nový koronavírus v závere čínskeho roku prasaťa (január 2020) vyvolal v Číne epidemiologickú krízu, ktorá výrazným spôsobom zmenila každodenný charakter práce ZÚ Peking. Úspešná evakuácia občanov Slovenskej republiky z epicentra nákazy – uzatvorenej provincie Hubei – začiatkom februára 2020, ako aj aktívna asistancia Veľvyslanectva SR

v Pekingu pri vytváraní humanitárneho leteckého mosta medzi Čínskou ľudovou republikou a Slovenskou republikou a následnom zabezpečení 13 nákladných letov so zdravotníckym materiálom boli pre všetkých pracovníkov tou pravou skúškou ohňom so šťastným koncom. Psychickú náročnosť uvedeného obdobia dokresľuje aj obraz rozdelených rodín, ktoré súčasná situácia umožňuje po polroku odlúčenia postupne zlučovať. Čínsky rok potkana na svoju povestnú harmóniu a šťastie zatiaľ iba čaká, a aj preto záväzok všetkých pracovníkov ZÚ Peking ako nositeľov historického odkazu antických proxenov – pomáhať a slúžiť – trvá i naďalej.

Dušan Bella, veľvyslanec

Viedeň

Korona predstavovala medzník, vážny zásah do každodenného života ZÚ. Všetky plánované podujatia i schválený program sa zo dňa na deň zrušili. Utíchli návštevy a spoločenské podujatia, rozhovory a konzultácie sme viedli prostredníctvom videokonferencií. Úrad a jeho pracovníci prešli doslova z hodiny na hodinu do núdzového režimu, doslova do režimu krízového manažmentu. Znamenalo to tisíce telefonátov so žiadosťami našich občanov, obrovské množstvo otvorených otázok a často veľmi ťažkých ľudských osudov. Každý deň ráno sme mali krízové porady úradu, aby sme si vymenili informácie a dohodli sa na ďalšom postupe. Po zmene režimu na hraniciach bolo potrebné riešiť dochádzanie našich občanov za prácou v Rakúsku. Rakúski partneri žiadali zachovať možnosť chodiť za prácou do Rakúska najmä opatrovatelkám, zdravotníckym pracovníkom či slovenským pendlerom v prihraničných oblastiach. Telefonáty neutíchali ani v noci. Zároveň sme museli riešiť problémy občanov, ktorí boli odkázaní na pomoc pri repatriácii. V podmienkach Rakúska išlo predovšetkým o stovky našich občanov, ktorí uviazli v pandémieu zasiahnutom a karanténou uzavretom Tirolsku. Vyžadovalo si to stovky telefonátov i mailov s rakúskymi spolkovými a miestnymi úradmi, ako aj veľké úsilie na slovenskej strane a na samotnom ministerstve pri koordinácii repatriácií našich občanov.

ZÚ okrem toho v spolupráci s ministerstvom koordinoval aj odvoz našich občanov z letiska vo Schwechate, a to všetko za obmedzení vynútených bezpečnostnými opatreniami a pri nútenom zavedení režimu „home office“. Zmeny režimu fungovania v podmienkach pandémie oznamované tak rakúskymi, ako aj našimi inštitúciami viedli k nárastu telefonických a mailových dopytov našich aj rakúskych občanov, čo pre konzulárny úsek, ale vlastne i pre celý úrad predstavovalo skutočne extrémnu záťaž. Uvoľnenie opatrení a otvorenie hraníc prinieslo úradu úľavu a možnosť navrátiť sa k štandardnému fungovaniu. Až na pozadí udalostí predchádzajúcich mesiacov si uvedomujeme, aké krehké a zároveň vzácne sú vymoženosti nášho spôsobu života v slobodnej a demokratickej Európe. Musíme byť ostražití, pretože nákaza tu stále s nami je a otvorenie hraníc spolu s dovolenkami predstavuje riziko návratu šírenia infekcie vírusom COVID-19.

Peter Mišík, veľvyslanec

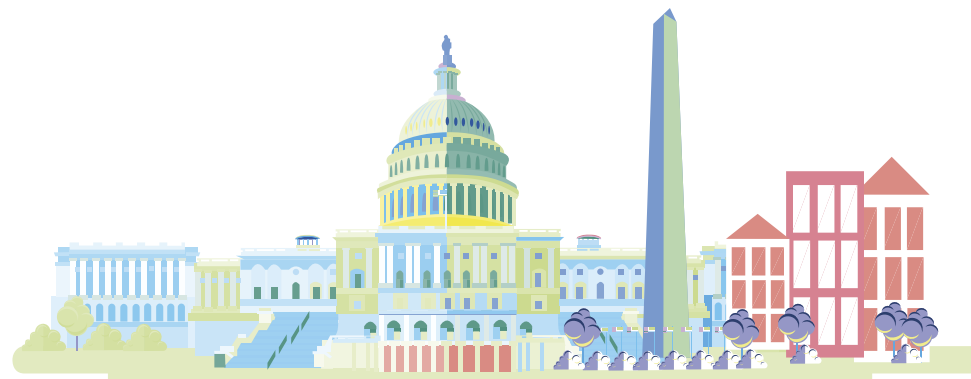
Washington

Ak sa raz s odstupom času budem vracat' v pamäti ku korona kríze 2020, bude to snáď len malá spomienka na epizódu, ktorá pominula rovnako rýchlo, ako aj prišla. Zrejme sa mi vynorí obraz nášho veľvyslanectva vo Washingtone, toho improvizovaného call centra, kde kolegyně a kolegovia, bez prípravy a rekvalifikácie, prevzali na seba neľahkú úlohu ponúknuť množstvu dopytujúcich sa Slovákov odpoveď na hlavnú otázku tých dní: Ako sa čo najrýchlejšie a najbezpečnejšie dostať späť domov? Správy o prehlbujúcej sa pandémie v kombinácii s rušením leteckých spojení cez Atlantik, uzatváraním hraníc v Európe či zavádzaním prísnych karanténnych opatrení, ale hlavne veľká neistota, čo bude ďalej, vnášali do tejto komunikácie mimoriadne intenzívne emócie.

Anekdota (trochu preexponovaná, ale o to populárnejšia) o radosi diplomata, keď počuje zvuk motora práve odlietajúceho špeciálu s vládnu delegáciou, sa zrecyklovala v novej podobe. Radosť, skutočne úprimnú, autentickú a opodstatnenú, prinášalo vtedy každé jedno lietadlo - linkové alebo charterové spoluorganizované ministerstvom či partnermi z iných európskych krajín - na palube ktorého sa nachádzali repatriovaní Slováci.

V pamäti sa mi zrejme vynorí aj telefonát na jednu z horúcich liniek ambasády fungujúcich v režime 24/7, ktorý prišiel v čase, keď snáď ešte ani nestihol úplne vyprchať kerozín posledného z týchto lietadiel. Zhovorčivá pani, ktorú sa nám nie tak dávno podarilo bezpečne dostať na Slovensko, by sa rada vrátila do USA. Už otvorili kaviareň, v ktorej predtým pracovala, a či by sme ju nevedeli nejakým z tých našich špeciálov dostať naspäť. Korona nekorona, život musí ísť ďalej.

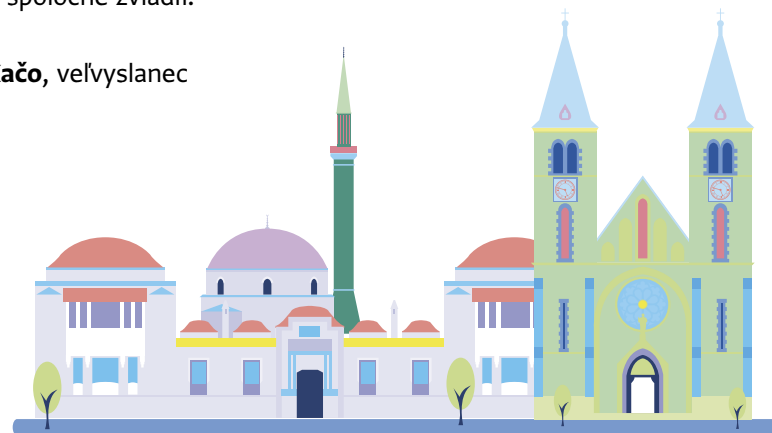
Jozef Polakovič, CDA ZÚ Washington

Sarajevo

Veľvyslanectvo SR v Sarajeve patrí medzi tzv. nízkonákladové čo do počtu personálu i rozpočtu. Preto jednou z priorit v teréne bola a ostáva súčinnosť s vojenským kontingentom Ozbrojených síl SR v rámci mierovej operácie EÚ EUFOR Althea, kde pôsobí na základe mandátu slovenského parlamentu približne 40 našich vojakov. Osobitnú výzvu v podmienkach epidémie predstavovala ochrana personálu operácie i prevencia na základni Butmir, ktorá je logistickým evakuačným bodom pre všetky veľvyslanectvá krajín prispievajúcich svojimi jednotkami do misie. Zladenie individuálnych evakuačných plánov a postupov (jednotný protokol) v rámci karantény osôb s podozrením na nákazu, obzvlášť v prípade potreby evakuácie personálu s vysokým podozrením na nákazu korona vírusom bola najťažšou úlohou, ktorú sme však spoločne zvládli.

Martin Kačo, veľvyslanec

Madrid

Tá chvíľa, keď z večera do rána začali neprestajne zvonit tri telefóny a neustávali ani v noci, a to niekoľko týždňov, a k tomu vás zasype množstvo mailov, žiadostí a neustále sa meniacich podmienok a učíte sa za pochodu veci, ktoré ste nikdy predtým nerobili... To je situácia, na ktorú vás nemôže pripraviť nijaké školenie ani predvýjazdová príprava, ani 30 rokov práce v zahraničnej službe. A buď tomu podľahnete,

alebo v situácii, keď sa takmer bez varovania vypne krajina, vy sami seba presvedčíte, že presne toto je tá situácia, keď máte naozaj zabrať a nájsť v sebe všetky rezervy.

Jednoducho pomáhať tým, ktorí to od vás potrebujú, aj keď sami sa nachádzate v ohrození života a zdravia tak vlastného, ako aj svojich blízkych. Robiť svoju prácu, ako najlepšie viete a ako je to v tejto extrémnej situácii možné. Prijat' výzvu, byť súčasťou úsilia, zvládnuť niečo bezprecedentné, na čo sa budete s odstupom času pozerat' s hrdosťou. Nezažívali sme tragédiu, ale určite veľmi intenzívnu drámu.

Skratové reakcie niektorých z tých, ktorým sme sa snažili všemožne pomôcť, nás rovnako neodradili. Všetko to nás skôr uistilo, že aj malý tím môže fungovať efektívne a súdržne a že síce nezachraňujete svet, ale svojím prístupom a prácou utvrdzujete občanov v tom, že zahraničná služba má svoj zmysel a svoje poslanie a že vám na nich záleží. A to je tá najlepšia odmena - byť pri tom a byť si toho vedomí.

Beatrice Szabóová, konzulka
a kolektív

Bern

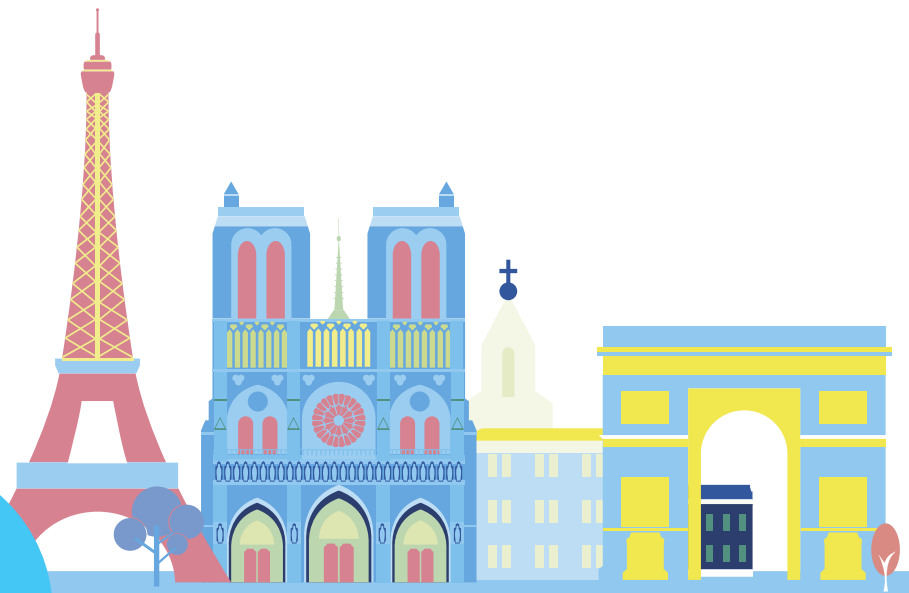
Počas pár dní sme sa museli naučiť fungovať úplne ináč. Švajčiarsko patrilo v prepočte na obyvateľa k najinfikovanejším krajinám na svete. Na jednej strane sme museli chrániť seba, znížiť osobný kontakt na minimum,

komunikovať prioritne cez všetky možné prostriedky informačných a komunikačných technológií, pracovať v samostatných tímoch, v rúškach, v rukaviciach, na zmeny, z domu... práve pre diplomáciu nič z toho nie je príznačné ☺.

Celú našu energiu sme presmerovali najmä na pomoc našim občanom, ktorých vo Švajčiarsku žije asi 20 000. Týždne - najmä po zatvorení hraníc, ale aj pri uvoľňovaní režimu - boli naše linky, maily, ale predovšetkým mobil diplomatickej služby plne vyťažené, v režime 24/7. Ľudia uviaznutí na letiskách, stovky občanov, ktorí sa potrebovali dostať domov, organizácia repatričných autobusov, rozdelené rodiny, príbehy ľudí v ťažkých životných situáciách... Všetci potrebovali poradiť, pomôcť. Nezabudnem na to obrovské nasadenie celého tímu veľvyslanectva, psychické vypätie, tlak, emócie a zároveň pocit, že to celé malo zmysel a že sme to v zahraničnej „prvej línii“ zvládli!

Andrea Elscheková Matisová, veľvyslankyňa

Paríž

Nechceme kumulovať postrehy, ktoré prinesú iné veľvyslanectvá, teda tie (ako vieme) o prchavom náraste pocitu spolupatričnosti pod „zástavou“ heštegu #spolutozvladneme, o obavách z dovtedy (vlastne za

posledné storočie) v tejto mierke nepoznaného fenoménu, o zvýšení kolektívneho sebavedomia slovenskej spoločnosti (verme, v tom prípade, nie prchavého, plynúceho z príkladného zvládnutia krízy ňou samotnou i jej „údob“ v zahraničí) či o náhle objavenej neveriteľnej ľahkosti videokonferovania...

Korona kríza sa síce pokúsila postaviť medzi nás a bežnú konzulárnu prácu bariéru, prišli však návraty, strohejšie repatriácie slovenských krajanov či občanov SR uviaznutých vo Francúzsku – vtedy už napriek prevahe žien celý úrad „do posledného muža“ ťahal ako jedno veľké konzulárne oddelenie – a s nimi aj, slovami básnika, „nový vzruch“ a, samozrejme, pre mnohých z nás skúsenosti dovtedy známe skôr mimo európskym kolegom.

Komunikácia, často útržkovitá, s pochopiteľne vystresovanými žiadateľmi o návrat na Slovensko bola síce namáhavá a náročná, veľakrát však aj

úsmevná a smiech nám tak často poslužil ako ventil hromadiacej sa, vnútri dusenej nervozity, napätia a premáhanej únavy.

Partia takmer dvadsiatky slovenských tesárov – len nijaké mená a už vôbec nie adresy ☺ – sa počas troch týždňov naliehavo, intenzívne domáhala návratu za svojimi rodinami; na neutíchajúcej túžbe po repatriácii za najbližšími na rodnú hrudu sa však „objavili isté trhliny“ s nasledujúcou výplatou francúzskeho zamestnávateľa: nečakanú veľkorysosť chleboďarcu všetci *comme il faut*, ako sa na Slovákov patrí a sluší, oslávili, takže úrad sa nasledujúce tri dni s rovnakou naliehavosťou a intenzitou usiloval nadviazať spojenie s roztratenými a, nuž, nepriaznivými okolnosťami doráňanými dušami a pozháňať ich (až sa chce napísať „po alpských lúkach“) do jedného košičara...

Osobné vzťahy sme si počas prípravy návratov vytvorili nielen s kolektívami, ale aj s mnohými jednotlivcami a tie v niektorých prípadoch pretrvali až dodnes; vytvorili si k nám taký neotrasiteľný vzťah dôvery, že od nás často očakávajú radu aj v takých komunálnych problémoch ako moľa v šatníku či moľa v šaláte, výchova dospievajúcich dievok vo Francúzsku, výber či naopak opustenie životného partnera...

Len aby nebolo horšie!

Igor Slobodník, veľvyslanec

Rím

Nepoznám vo svojom doterajšom osobnom či pracovnom živote bizarnejšiu situáciu, ako bol štvrtok s COVID-om v Taliansku! V marci sa život v tejto krajine zastavil, ulice Ríma úplne spustli a ja som mal pocit, že hádam iba veľvyslanectvá, napriek práci väčšiny pracovníkov z domu, naplno rozpaľujú svoje telefóny a maily. Tieto médiá boli jediným spojom so svetom, s miestnymi partnermi, s ústredím v Bratislave aj so stovkami Slovákov uviaznutými v Taliansku po uzatvorení hraníc. Ich repatriácie, informácie o vývoji v krajine a príprava humanitárnej pomoci trápiacemu sa Taliansku boli agendami, ktorými sme žili vo dne v noci. Doteraz mám v sebe ten zvieravý pocit prekvapenia, úzkosti a pokory z poznania, akí sme všetci globálne zraniteľní aj bez našich „človečích žabomyších vojen“. Zároveň určite nikdy nezabudnem na odhodlanie, nasadenie a solidaritu všetkých, ktorí mohli väčším či menším dielom pomôcť v tomto zápase. To ma naplňa nádejou, že v ľudstve je silný pud sebazáchovy...

Ján Šoth, veľvyslanec

Kišiňov

Moldavská republika v dôsledku kombinácie rôznorodých faktorov patrí medzi koronou najviac zasiahnuté štáty Európy, a to počtom nakazených a počtom obetí na 100 000 obyvateľov i vyhlásenou dĺžkou trvania mimoriadneho stavu (17. marec – 15. júl 2020) a s ním spojených obmedzení.

Uvedená situácia má, samozrejme, negatívne dôsledky pre celú stykovú a prezentačnú činnosť zastupiteľských úradov, keďže v krízovej epidemiologickej situácii je obmedzená na nevyhnutné minimum. ZÚ Kišiňov však v krízovom období zareagoval nielen profesionálne, ale aj pružne, vďaka čomu bola SR jednou z prvých krajín, ktoré Moldavsku odovzdali konkrétnu pomoc pri boji s vírusom COVID-19. Obmedzenia činnosti štátnych a verejných inštitúcií i slobody cezhraničného pohybu, žiaľ, naďalej pretrvávajú a s nimi aj neblahé dôsledky na činnosť ZÚ.

Dušan Dacho, veľvyslanec

Jakarta

S odstupom času, hoci repatriácie riešime i naďalej, možno povedať, že to bola reálna preverka schopnosti poskytovať pomoc občanom. Od začiatku sme sa sústredili na riešenie praktických problémov a nezaoberali sme sa tým, aké dôvody viedli k tomu, že ľudia sa ocitli v komplikovanej situácii.

ZÚ Jakarta poskytoval asistenciu na dennej báze viac ako 200 osobám lokalizovaným na rôznych miestach v Indonézii, na Filipínach, v Malajzii, ale napríklad aj vo Východnom Tímore či Bhutáne. Veľmi sa nám osvedčilo vytvorenie záujmových skupín na platforme WhatsApp, v rámci ktorých boli zdieľané všetky dôležité informácie, čím sme do značnej miery dokázali nahradiť osobný kontakt. To, že išlo o službu 24/7, netreba hádam ani spomínať.

Na jej zabezpečení sa podieľala väčšina pracovníkov ZÚ, teda nielen tí, ktorým to patrilo z hľadiska náplne práce. O nedostatok spánku nebola núdza, zadostučinením však boli početné ďakovné reakcie našich občanov, ktorým sme pomohli naspäť do vlasti. Možno predstavy niektorých našich občanov nekorešpondovali s reálnymi možnosťami ZÚ, ale my sme s nimi komunikovali konštruktívne a nekonfliktne; aj to by sa patrilo oceniť. Ďalšou pozitívnou skúsenosťou bola úzka spolupráca a pomoc zo strany partnerských krajín EÚ, predovšetkým Českej republiky, Rakúska, Francúzska či Nemecka. Ochota vzájomne si pomôcť určite prispela k utuženiu solidarity medzi členskými štátmi EÚ.

Jaroslav Chlebo, veľvyslanec

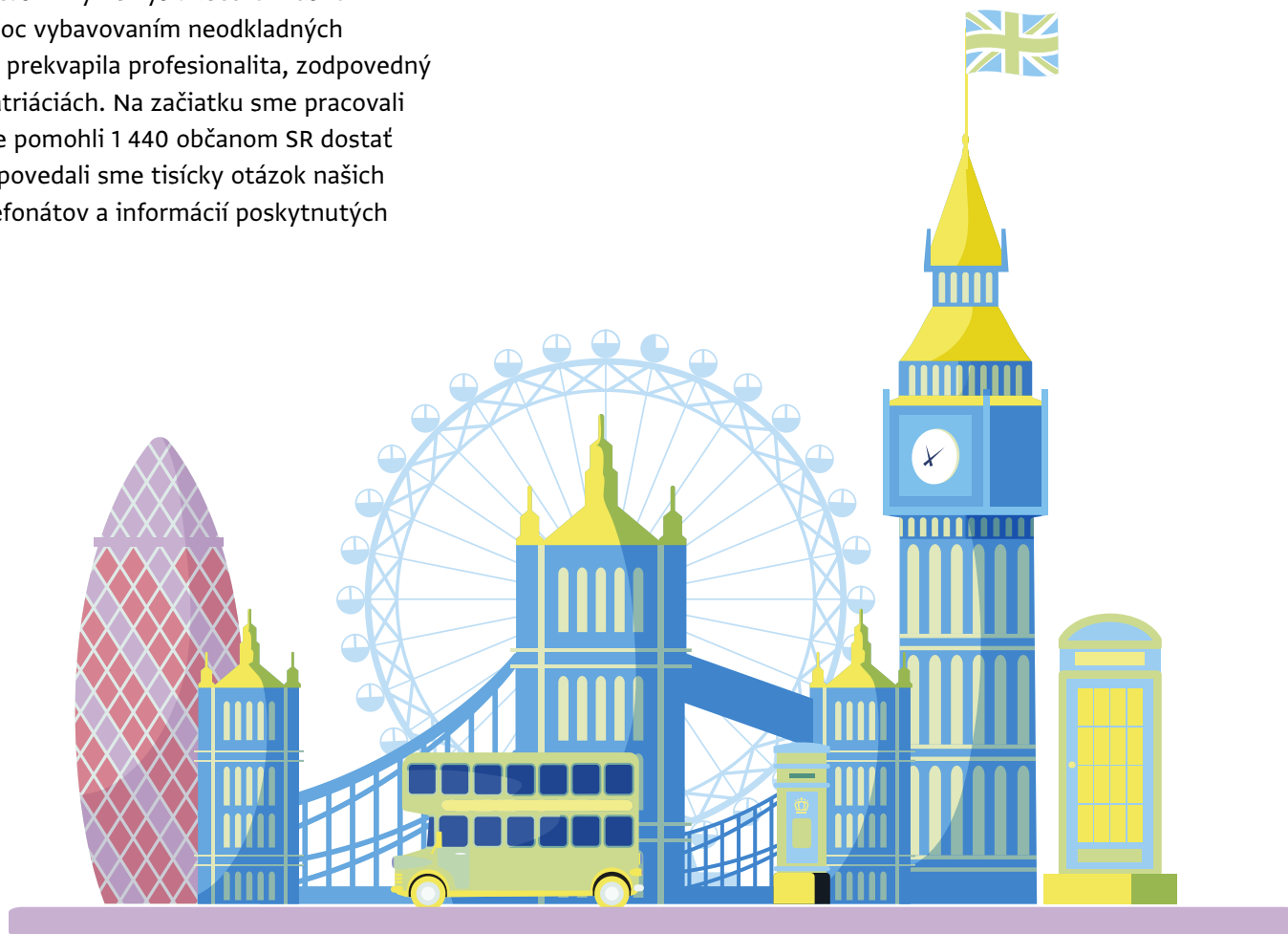

Londýn

Naše veľvyslanectvo bolo jedným z prvých, ktoré v Londýne prijali prísne opatrenia na ochranu zdravia návštevníkov aj zamestnancov. Väčšine mojich kolegov som dočasne nariadil systém práce z domu cez internet, aby sa zamedzilo zbytočným presunom medzi bydliskom a zastupiteľským úradom. Protiepidemické opatrenia

sa najviac dotkli konzulárnej agendy - počas krízy veľvyslanectvo zrušilo objednávkový systém a nahradilo ho ad hoc vybavovaním neodkladných záležitostí slovenských občanov. Milo ma prekvapila profesionalita, zodpovedný a obetavý prístup mojich kolegov pri repatriáciách. Na začiatku sme pracovali každý deň vrátane víkendov. Celkovo sme pomohli 1 440 občanom SR dostať sa zo Spojeného kráľovstva do vlasti, zodpovedali sme tisíce otázok našich občanov a krajanov formou e-mailov, telefonátov a informácií poskytnutých prostredníctvom našich sociálnych sietí.

Lubomír Rehák, veľvyslanec

Záver

Korona kríza ešte nie je v Európe a vo svete ani zďaleka prekonaná. Pandémia sa v mnohých krajinách šíri intenzívne ďalej a vyberá si svoju daň na životoch ľudí. Navyše skúsenosti z Ázie ukazujú, že pri otváraní hraníc hrozia ďalšie vlny ochorenia na vírus COVID-19 aj v tých krajinách, kde sa podarilo infekciu eliminovať a dostať pod kontrolu. Slovenskí epidemiológovia upozorňujú, že ani u nás by sme nemali poľaviť a mali zostať obozretní až do doby, keď bude proti ochoreniu existovať účinná liečba.

Už teraz je jasné, že ekonomické a sociálne dopady pandémie budú dramatické a vyžadujú si obrovské

úsilie pri ich prekonávaní. Intenzívna spolupráca a medzinárodná solidarita sa stanú nevyhnutnosťou. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR spolu s vládou SR a ďalšími aktérmi získalo za uplynulé mesiace mnoho cenných skúseností, ktoré bude naďalej využívať v boji s touto zákernou nákazou a jej dôsledkami. Za posledné roky sme čelili viacerým výzvam, na ktoré sme úspešne dokázali nájsť odpoveď. Sme preto plne oprávnení dúfať, že aj súčasné obdobie zvládneme a vyjdeme z neho silnejší a skúsenejší.

Na prednej strane: Prezidentka Zuzana Čaputová vymenovala Ivana Korčoka do funkcie ministra, Prezidentský palác, 8. apríl 2020. Foto: Tomáš Bokor

Na zadnej strane: Prílet repatriantov vládny špeciálom na Letisko M. R. Štefánika v Bratislave, 30. marec 2020. Foto: Tomáš Bokor

Autori ďakujú za cennú spoluprácu Tomášovi Bokorovi, Alexandre Janečkovej, Kristíne Spišákovej a Patrikovi Turoškovi a viacerým ďalším diplomatom.

© Pavol Demeš a František Ružička
Fotografie: © Tomáš Bokor, archív MZVEZ SR, ZÚ SR
Fotografie na obálke: Tomáš Bokor
Jazyková úprava: Stanislav Dzurjanin
Grafický dizajn: CODES CREATIVE, s.r.o.

Autori:

Pavol Demeš - zahraničnopolitický analytik, moderátor, autor a fotograf, bývalý minister medzinárodných vzťahov SR a poradca prezidenta Michala Kováča.

František Ružička - veľvyslanec, bývalý štátny tajomník MZVEZ SR, stály predstaviteľ SR pri OSN.

 MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VEČÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ODBOR VEREJNEJ DIPLOMACIE